

BACSMEGYEI NAPLÓ

XXIII. évfolyam

Subotica, péntek 1922. augusztus 11.

218. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délelőtt
TELEFON SZÁM: Kiadóhivatal 8—58, szerkesztőség 5—10

Előfizetési ár: negyedévre 90.—dinár

SZERKESZTŐSÉG: Kraja Alexandra-utca 4 szám alatt
Kiadóhivatal: Kraja Alexandra-utca 1 (Lelbach-palota)

Az új taktika

Az ország magyar népe feszült figyelemmel és el nem palástolható izgatottsággal várta a magyar pártvezetők kiküldöttjeinek ülést. Mindenki tudta, mindenki érezte, hogy a legutóbbi jogtalan kiutasítások és a választói névjegyzék összeállításai miatt támadt izgalom miatt valaminek történnie kell s az a megfontolt konciliáns és óvatos taktika, mely a kormánnyal egyetértésben, a kormány után akarja a kisebbségi sérelmeket orvosolni, nem tarthatja magát tovább, mert nem számíthat többé a dolgozó magyarság morális támogatására, biztató helyeslésére. Csak az volt a kérdés, hogy mi fog történni.

Tartani lehetett attól, hogy a jogos elkeseredés és érthető izgalom hatása alatt a párt passzivitásba megy és a legszélsőbb baloldali irányban fogja a politikai orientációját keresni s ennek az orientációnak a kedvével a pártprogram már elfogadott tervezetében is gyökeres változásokkal fog eszközölni. Jóleső megnyugvással kell megállapítanunk, hogy a magyarság kiküldött reprezentánsainak elhatározásán nem lett urrá sem a harag, sem az elkeseredés, hogy a jól bevált magyar politikai belátás távol tartotta a magyarság politikáját minden szélsőségtől és a magyar párt célkitűzéseiben és taktikájában egyetlen egy szempontnak enged csak érvényesülni: a magyar nép érdekeinek. A kik attól féltek vagy azt várták, hogy a magyar politika vezetői elcsüggednek a sikertelenségektől és a magyarság sérelmeinek folytonos szaporodásától, begöngyölgetik a kibontott zászlót és elteszik jobb időkre — lévedtek. De tévedtek azok is, akik azt várták vagy abban reménykedtek, hogy a magyarság szembe fordulna a mai kormányrendszerrel, annak a parlamenten kívüli küzdelmet folytató ellenfeleihez fog csatlakozni.

A magyarság reprezentánsait semmi sem tudta eltartani attól a meggyőződésüktől, hogy az állami belső berendezkedés mikéntje a magyar pártra és a magyar népre nézve elsősorban is lakikait kérdés, a melyben sem a párt vezetőségének, sem a párt jövődó parlamenti képviselőiténél kezét talán évekire is előre lekötő öngyilkosság volna. A magyar párt egyszerűen megállapította a legutóbb történtek nyomán, hogy a mi történt, nem kormányzati közegek hatalmi tulkapása, hanem a jelenlegi kormányrendszer politikájának következménye.

A magyar párt minden percben örömmel veszi ennek a politikának megváltoztatását, de szakít ezzel a politikával, mely arra volt

alapítva, hogy a kormányzati közegek politikája ellen sikerrel lehet a kormány politikai belátására és alkotmánytiszteltére aratni. Arra a sisifusi munkára, hogy a nem jól informált kormánytól a jól informált kormányhoz apelláljon, igen helyesen nem vállalkozott, de a pártmemorandum felbélyegzetten, térti vevényel postára adott s hivatalosan ígterendő példányainak a miniszter urak címére való elküldésével megtett mindent, hogy az addig rosszul informált kormány helyes információhoz juthasson. Mert a sokak hánytorgatott memorandumról kell ismerni, hogy adatai és tényállításai igazak, jogi okfejtései megdöntöhetetlenek, hangja nyugodt, higgadt és tárgyilagos. A magyar politika vezetői igen helyesen arra az álláspontra helyezkedtek, hogy ha a kormányt a parlamenten kívüli rekedt magyarság kéréseivel nem tudja rábírní arra, hogy a nemzeti kisebbségek jogi és politikai egyenjogúságának érvényét szerezzen, az ellenzékhez fordul és az ellenzékét kéri, sorítsa rá a kormányt a parlamentben, a parlamenti küzdelem eszközeivel arra,

hogy az ország lakosságának egy jelentékeny részét ne engedje továbbra is kizárni a legelembb emberi jogokból. Hogy ezt a lépést a Magyar Párt megtehesse, egyetlen szót sem kellett programjának célkitűzésein változtatni s hogy sem a kérelem előterjesztésének, sem pedig a kérelem teljesítésének nem lehet akadályja az, hogy az egyik ellenzéki csoport a centralizmusra, a másik pedig az autonómiára esküszik. Elvégre is, itt jogrendről, alkotmányos szabadságról, törvény előtti egyenlőségről, az alkotmány és a törvények tiszteletben tartásáról tehát kizárólag olyan dologról van szó, amely a centralista földművespártnak csak úgy politikai hitvallása, mint az autonómista Proticsnak, a klerikális ellenzéknek épügy, mint a republikánusoknak és a szociáldemokratáknak. Az ellenzék felváltó orientálódás ezt jelenti, de ennél sem többet, sem kevesebbet nem jelent. Csak az volna a kívánatos, ha a magyarság kérései a parlament ellenzék részéről megértőbb és jobb indulatú fogadtatásra találának, mint ahogy azokat a kormány fogadta.

Marienbad problémái

Még mindig francia orientáció — Ausztria megmentése
Görög, bolgár, olasz kérdések — Magyarország felvétele
a Népszövetségbe

Mialatt Beogradban a helpolitika a nyári szünet miatt uránylag eseménytelen, azalatt a politikai érdeklődés mindinkább a külpolitikai kérdések felé fordul. Feszült várakozással tekintenek elsősorban

a marienbadi találkozóra

— lé, ahol középeurópa új hatalmi csoportosulásának kell most már pregnansabban kialakulni. Sejnös ez elé a találkozó elé sem nézhetünk a legjobb auspiciummokkal. A kisanant politikusainak beogradi találkozója nem hozta meg az utódállamok erős blokkját, ezt a genuai kudarcok eléggé bizonyították. Mindaddig, amíg a kisanant államai nem tudnak leszakadni a francia békeellenes külpolitika jórészelajzairól, addig nincs is erre kilátás. Nagyon sok jel arra mutat, hogy a kisanant francia orientálódásának gyökerei nem annyira Prágában, mint inkább Beogradban vannak. Beogradot viszont az oroszoktól állandóan rejtőgő Bukarest és Varsó határozottan támogatják. A beogradi francia mentalitás a nem hivatalos közvéleményben napról napra csökken ugyan, nem is beszélve a horvát blokk határozott angol irányú orientálódásáról — de a hivatalos politika még nem vonta le ennek következményeit. A marienbadi konferencia sem fogja megát kivonhatni ez alól ez irány alól, bár

néhány háttortalan kezdeményező lépés, főleg cseh kezdeményezése megis várható az angol külpolitika felé.

Zavarni fogja a konferencia nagyvonalú munkásságát még sok elintézetlen kérdés, amely az egyes tárgyaló országok és szövetségük között fennáll. Az SHS. királyság lesz a legnehezebb helyzetben. A bulgár komitási kérdés elintézése még a legkezdetelebb stádiumban van, az albán határok még rendezetlenek és a hatalmas olasz szövetséddal a nagy sietség dacára sem fogják tudni a konferencia megnyitását elintézni az adriai kérdéseket. Ha ez a kérdés addig elintéződné, egészen megfellelék között léphetnének fel a juoszláv államférfiak a konferencián.

A görögök újabb aspirációt is megfogják nehezíteni a higgadt megfontolásokat a kisanant szláv diplomatáinak találkozásán. Dönteni kellene a Görögországgal szemben tanúsítandó magatartásról, a görögök felvételéről a szövetségbe is de a nagyévtágy görög politika nagyon nehezebb teszi ezt az elhatározást.

Ausztria pénzügyi katasztrófája az osztrák kérdést is aktuálissá tette, elsősorban a szövetséges utódállamok számára. Elsősorban a kisanant államok érdeke, hogy

megszülessék végre Ausztria tényleges megmentésének terve, mielőtt az összeomlás bekövetkeznék. Állást kellene foglalni a magyar kérdésben is, bekapcsolni Magyarországot is az utódállamok gazdasági vérkeringésébe, ha politikai bekapcsolódásról nem is lehet még beszélni. De kevés rá a remény, hogy ez irányban történhessen valami. A népszövetség programján ott szerepel Magyarország felvétele a népszövetség tagjai közé. Hihetőleg a mai feszült helyzetben sem fogják a kisanant államai meghusítani ezt a törekvést.

Angol-francia szakítás előtt

A londoni szakértők Poincaré javaslatát ellen

Mint jelentettük, a londoni konferenciának első napján a francia és angol álláspont közötti fennálló ellentét a leglégszebb formában nyilvánkozott meg. A helyzet a második napon még feszültebbé vált, mert a szakértő bizottság többsége — Poincaré hét pontban összeírt követeléseivel ellen fordult.

Az értekezlet és az ántant sorsa e pillanatban Poincaré kezében van. Londoni egybehangzó hírek szerint Lloyd George olyan kijelentéseket tett, amelyek arra engednek következtetni, hogy ez alkalommal szilárdan kitart elfogása mellett. A Petit Parisien jelenti, hogy a brit miniszterelnök már tegnap világosan körvonalozta álláspontját. Hungyalságia, hogy a szakítás ugy angol, mint francia szempontból egyaránt sajnálatos, de Poincaré követeléseit szemhelle más változtatni nem engednek meg. Lloyd George magánútkára az angol hírlapíróknak kijelentette, hogy miniszterelnöke szilárdan elfőlkötte magát Poincaré programjának visszautasítására. Az ántant államainak szakítását csak az akadályozhatja meg, ha Poincaré a programját megváltoztatja.

Az ántantban beálló esetleges változás vagy eltóladás elsősorban Belgiumot érintené és így természetes, hogy a belga miniszterelnök kísérletet tett az ellentétek áthidalására. Szó van arról is, hogy Poincaré — amennyiben javaslatait nem fogadják el — újabb szakértői bizottság delegálását fogja kérni, melynek az volna feladata, hogy a helyszínen megbeszéljék meg az előterjesztett rendezbályok keresztüli viteléről. Egy ilyen irányú határozat a konferencia elhatalasztását eredményezné.

A konferencia újabb teljes ülése dolgában még semmi megállapodás nem történt. Az uralkodó félfogás az, hogy a helyzet, noha még nem kell lemondani minden reményeségről, nagyon kedvezőtlen és a konferencia összeomlása nem keltene meglepetést.

Nem sikerült a Theunis-féle kompromisszum.

Londonból jelentik: A Poincaré, Lloyd George és Theunis közötti találkozóan rendkívül mélyreható elhatározások merültek föl. Hír szerint Lloyd George a francia javaslatok közül a következőket fogadja el: 1. A jóvátételi bizottságnak azt a javaslatát, hogy a Németországba befolyó idegen valuták, vagy pedig a kivételből eredő jövedelmek 26 százalékát foglalják le; 2. a német vámjövödelmek lefoglalását, amelyeket mintegy háromszázmillió arany márkára becsülnék; 3. a Ruhr-vidéki bányaművek és a Rajna balpartján lévő állami erők lefoglalását. A főbbi rendszabály, így a vámvonalnak a Rajna mentén való visszaállítás, ugyancsak a Ruhr-vidéknek vámszerompokkal való elzárása Anglia szívós ellenzésére ütközött.

A németek kintasítása.

Párisból jelentik: Strassburgba pánasz érkezik, amely szerint a németek kintasítását további intézkedésről kell függesztetni. A lap szerint tegnap estére várták a kintasítások megkezdését, melyeknek foganatosítására ötven rendőrbiztoszt helyeztek készenlétbe.

Kié a termés?

A rossz agrárpolitika káros következményei

Csak néhány héttel ezelőtt számoltunk be arról a nem mindennapi esetről amely a város tulajdonát képező csantavéri földekkel történt. Ezt az 1609 hold csantavéri földet a város tavaly kisebb parcellákra osztva bérbeadta, azonban az idén a suboticei agrárhivatal ugyanezeket a földeket az agrárrevizió alkalmával az agrárreform céljaira igénybevette. Ezzel az intézkedéssel az agrárhivatal rengeteg kárt okozott egyrészt a városnak, amely kénytelen volt a bérlőknek visszaszámraztatni a már befolyt mintegy nyolc millióra rugó bérösszeget, másrészt e földek eddigi bérlőinek, akiknek kárbavestett egy évi munkájuk.

Már az aratás kezdetével megindultak a tárgyalások e földek régi bérlői és az agrárreform révén a földek birtokába jutott új tulajdonosok között. Ezeket a tárgyalásokat maga az agrárhivatal közvetítette, de azok nem jártak eredményre. Bár a hibát elsősorban az agrárhivatal követte el azáltal, hogy késon hatotta végre az agrárreviziót, a régi bérlők kártalanítását mégis az új tulajdonosokra hárította át.

Az egyezkedési tárgyalások, amelyeket előbb egységesen szerettek volna megoldani, nem vezettek eredményre, mintán az új tulajdonosok a főképpen buzával és árpával bevetett földek eredeti bérlőinek csak az elvetett magot akarták megteríteni, míg ezek a földek megművelésének munkájáért is kártalanítást követelnek.

Igy a sokáig elhúzódott tárgyalások nem vezettek eredményre. Ezek után nem maradt más hátra, mint-hogy a régi bérlők és új tulajdonosok egyenként próbáltak megegyezésre jutni. Ez néhány esetben sikerült is, azonban még ma is igen sok az olyan földparcella, amelyről eddig nem sikerült tisztázni, hogy kié a termés? Egyes földeken még a régi bérlők végeztek el az aratást és esőseleli munkálatokat és ezekben az esetekben az agrárreform alapján az új tulajdonosok követelik a termést, viszont másutt már az új tulajdonosok vették el a behordás munkáját és itt viszont a régi bérlők kívánják egy évi munkájukért járó kártalanítást. Még most se sikerült tisztázni azt a kérdést, hogy kit illet meg ezeknek

a két gazddal bíró földeknek a termése. A végleges választ erre a bíróság fogja csak megadni, miután több esetben a megegyezés hiánya miatt pör indult meg a régi és új tulajdonosok között.

Amíg azonban ezek a perek el fognak dőlni, még sok idő mulhatik el és addig a vitás földeknek úgy ere-

deti bérlői, mint jelenlegi tulajdonosai teljes bizonytalanságban vannak, hogy a termésről ki rendelkezhetik. Tekintettel arra, hogy többnyire szegény emberekről van szó, könnyen képzelhető, hogy ez a luza-vona és a poroskodás milyen következményekkel jár és milyen súlyos kárt okoz.

Harc a drágaság ellen

A szociáldemokraták élesen támadják a beográdi községtanácsot

Beograd város tanácsának szociáldemokrata képviselői, élükön Lapesovic Dragisával, felhívták intézkedjen Beograd város vezetőségéhez. Ebben a felhívásban rámutatnak a fokozódó drágaság egyre növekedő veszélyére és élesen támadják a beográdi városvezetőség eddigi bűnös telességét. A felhívásnak országos jelentőséget ad az, hogy alig van az országban olyan város, amelynek vezetőségével szemben, a beogradiakhoz hasonló vádakat szegezhetők ne lennének.

— Mi hosszú idő óta tagjai vagyunk a községtanácsnak, — mondja a felhívás, — de még soha sem fordult elő, hogy a város vezetősége annyira ignorálja a községtanácsot, oly kevés gondot fordítson a város ügyeire, mint a mostani.

— A jelenlegi súlyos helyzetben, véleményünk szerint, a város vezetősége köteles rendszabályokat életbe léptetni a drágaság ellen és legalább olyan községi cikkekről kell gondoskodni, amelyeknek drágulása katasztrófális következményeket von maga után.

— Keserű szívvel kell konstatálnunk, hogy ebben a tekintetben a vá-

ros vezetősége hallatlan és elképzelhetetlen nemforodóságot tanusít, ami példátlan az egész világon.

— A város vezetősége eddig még semmit sem tett, hogy a piaci árak csökkenjenek. A borsalmakat még fokozza, hogy a közeledő tél katasztrófába sodorja a szegény munkás lakoságot.

A múlt évben ilyenkor 200.000 köbméter fa volt Beogradban, ma csak 35.000 köbméter van. Ma egy köbméter fa 180 dinár, a télig azonban 300, sőt 500 dinár is lehet. A kenyér egyre drágább és a kilátások szerint még drágább lesz. A malmosok összeavetnek a búzát, kartell készítenek elő és felhajúják az árakat.

A munkások pedig még a mostani árakat sem tudják elviselni.

A felhívás, amely egyéb vádakat is feltár, a községtanács összehívását követeli, hogy a város vezetősége tegyen jelentést, hogy a tél fenyegető veszedeleminek elhárítására milyen intézkedéseket tettek.

A felhívás végén a szociáldemokrata városatyák kijelentik, hogy ha a városvezetőség továbbra is télen marad, lemondanak mandátumukról.

Megalakul a kereskedők választott bírósága

A suboticei Kereskedők Testületének választmányára pénteken tárgyalja a javaslatot

Részletesen ismertettük már azt a tervet, amely szerint a suboticei Kereskedők Testülete a maga kebeléből választott bíróságot készült alakítani a vitás kereskedelmi üzletek gyorsabb eldöntése érdekében. Az állandó választott bíróság felállítására vonatkozó tervet az dr. Kalmár Elemér ügyvéd dolgozta ki és nyújtotta be a Lloyd elnökségnek.

A praktikus és a kereskedői körökben máris nagyon népszerű javaslatot a Kereskedők Testületének választmányára pénteken délután hat óra körül megtartandó ülésén fogja tárgyalni és kétség sem fér ahhoz, hogy azt el is fogják fogadni.

Kalmár Elemér dr. indítványában a következőképpen indokolja a választott bíróság felállításának szükségességét.

— A rendes bíróság működése elé ezer és ezer akadály hárul, a melyeknek elhárítása előreláthatólag hosszú esztendő kormányzati munkájába kerül, azonkívül a mostani evolúciós idők a forgalmi és kereskedelmi életnek olyan fejlődési lendületet adtak, amelyekkel a lassan működő törvényhozási gépezet nem tud lépést tartani.

— A rendes bíróság működésének az állandó akadályozottsága, bürokratizmusa, az élet által túlhaladott jogszabályok formalizmusa lehetlenné teszi azt, hogy a napi forgalomból és kereskedelmi életben előforduló jogviták a gazdasági és kereskedelmi viszonyok követelményeinek mérsékeltebbek el, aminek az a mindenkori által sajnálatosan tapasztalt következménye, hogy a forgalmi és kereskedelmi ügyetek közül csak azok mennek lefészesedbe, amelyek a teljesítése mindenki lel érdekében megielet. Ha azonban a folytonos árhullámzás, valutáris változások, vagy egyéb bármilyen oknál fogva az ügyleiből vita származik, az az ügylet olyan hosszú ideig nem

kényszeríthető ki bírói jogsegéllyel, vagy az egyik vagy a másik szerződő fél által elkövetett szerződésszegés okozta érdeksérelm olyan hosszú ideig nem nyer kielégülést, hogy később már a szerződés teljesítése nem áll a feleknek az érdekében és nem repardálja a bírói ítélet a szerződés nem teljesítésével elkövetett érdeksérelmet, úgy hogy a bíróság részéről kiosztott igazság senki érdekének nem ítel meg.

Ezeknek az indokoknak az alapján javasolja azután a tervet a harminc tagból álló állandó választott bíróság felállítását és működését a már ismertetett módon azaz az indítványmal, hogy ítélezési illeték címén a peres íelek mindenkor a peresített összeg négy százalékát hiszesek be az egyesület házipénztárába és ebből az összegből díjaznak a választott bíróságban eljáró bírákat. Elkészült már a választott bírósági szerződések blanketájának a tervezése is, amelyet ügyletkötecskor, illetőleg a peres feleknek kell minden esetben aláírásukkal magukra nézve kötelezőnek elismerni a választott bíróságot. Ez a szerződési blanketta a következőket tartalmazza:

Választott bírósági szerződés.

Alulírottak kijelentjük, hogy kifolyóan keletkezhető vitás kérdések tekintetében választott bírósági eljárás illetékességében és hatáskörében állapodunk meg és e célból alávetjük magunkat a suboticei Kereskedelmi Egyesület választmányára által bíráskodásra kijelölt 30 egyesületi tag által az ezen szerződés rendelkezései értelmében alakítandó választott bíróság eljárásának.

A választott bíróság . . . tagból áll. A választott bíróságnak a vitás ügyünkben eláró tagjai aképpen kell kijelölni, hogy a suboticei kereskedelmi egyesület által bíráskodásra kijelölt tagok közülünk mindenki . . . tagot visszavethet és az

eképpen megmaradt . . . tagból fog megalakulni a választott bíróság.

Arra kötelezzük magunkat, hogy a suboticei kereskedelmi egyesület elnöke, vagy az általa e célra kijelölt egyeleti tag által megjelölt időben és helyen meg fogunk lenni abból a célból, hogy a választott bíróság tagjait az előző bekezdésben meghatározott módon kijelöljük és amennyiben ennek a felhívásnak eleget nem tennénk, elfogadjuk a suboticei kereskedelmi egyesület elnökét, hogy az általa e célra kijelölt egyeleti tagot, hogy helyettünk ezt a jozot gyakorolhassa. Amennyiben a kereskedelmi egyesület elnöke, illetőleg az általa kijelölt helyettesek által megállapított időben — választott bíróság tagjainak a kijelölése okából a kereskedelmi egyesület helyiségében pontosan meg nem jelenünk és emiatt a kereskedelmi egyesület elnöke, vagy az általa megnevezett jelöltje ki helyettünk a választott bíróság tagjait, az reánk nézve olyan erővel bír, mint hogyha a választott bíróság megalakítását mi magunk, személyesen teljesítettük volna, mert e tekintetben a kereskedelmi egyesület elnökének, illetve helyettesének ezennel meghatalmazást adunk.

Amennyiben a Kereskedők Testületének választmányára a javaslatot pénteki ülésén magáévá teszi, úgy az új bíróság rövidesen meg is kezdheti működését.

A suboticei gázgyár megszűntetése

Folytak a tárgyalások a villamosvasut és világítás kiterjesztéséről

A suboticei gázgyár jelenleg szünetelő üzeme előrelátólag csak rövid ideig lesz már üzemben, mert — mint azt már régebben előre is jeleztük — a városi tanács elhatározta, hogy ezt a ráfizetéssel dolgozó, régi üzemet megszünteti. Hogy a gázgyári üzem mikor szűnethető meg, az attól függ, hogy mikorra tud a város megállapodást létrehozni a villamos részvénysársággal a villamosvasut tervbeveti kiterjesztése és az utáának villany-közvilágítással való ellátása tekintetében.

A tárgyalások ebben a kérdésben folyamatosan vannak és az illetékes tényszék reméli, hogy azok sikeresre fognak vezetni. Így tehát problémátikussá válik az a kérdés, hogy a város eszközeire e még a gázgyáron azokat a tervbeveti átalakításokat, amelyek üzemképesebbé tennék ezt a régi és elhanyagolt állapotban lévő gyárat és amely átalakítások költségeit a felveendő városi beruházás költséseinből akarta fedezni a város. A dolgok mai stádiumában minden valószínűség szerint el fognak tekinteni ezektől az átalakításoktól, amelyeknek nem is volna már sok célja.

A villanytelep egyébként a sándori villamosvasuti vonal építését serényen folytatja és esütörtökön már le is fektették az új vonal első snjeit a törvényszék mellett, közvetlenül a vasuti alagút előtt, ahol az új vonal a régi simárbút elágazik. A villamosközlekedésnek Kélebiáig való további kiterjesztése ügyében pedig a városi tanács jóváhagyó határozata alapján a suboticei villanytelep már értkezésbe lépett a társaság brüsszeli vezérigazgatóságával és az onnan kapott utasítások alapján fogja a részletes tervet kidolgozni.

JELENIK és PISZKER, NOVISAD
Izr. htközségi épület.
Ajánlja újonnan megnyílt
férfidivatásvet és beléásuraktárát
versenyképes árakkal.

Suboticei vasutasok jöletti igazgatóságot szerveznek

A munkásbiztoslásról és betegsegélyezéssel szülő törvény értelmében a vasuti tisztviselők és alkalmazottak, valamint a végleges és ideiglenes vasuti munkások számára külön jöletti intézmények alakítandók, amelyek az egyes vasutagazgatóságok kebelében teljesen önálló hatáskörrel működnek.

A megszervezendő vasutas jöletti igazgatóságnak a betegsegélyező- és nyugdíjügyek fognak a hatáskörébe tartozni. Az új intézményt mindaddig a költségtérés hiánya miatt nem lehetett megvalósítani, miután azonban a költségtérés most törvényes formában módot nyújt a jöletti igazgatóság létesítéséhez, a megszervezést a közlekedésügyi minisztérium máris elrendelte.

A miniszteri rendelet értelmében a suboticei vasutagazgatóság területén működő vasutasok jöletti igazgatósága Suboticán fog működni és ennek vezetőjévé dr. Vidor Imrét, a vasutagazgatóság jogi osztályának titkárát igazgatói rangban nevezték ki. Dr. Vidor igazgató máris megkezdte az új hivatal megszervezését, amely rövid időn belül meg is kezd működését.

A magyar miniszterelnök a keresztény sajtó antiszemitizmusára ellen

Törvényjavaslat készül a magyar korona védelmére

Budapestről jelentik: Az egységes párt intéző-bizottsága egyhangúan elfogadta az adójavaslatokat. Hátra van még a nemzetgyűlés pénzügyi bizottságának és a parlament plenáris ülésének tárgyalása, de az egységes pártnak a javaslat mellett megnyilvánult egyöntetű ellátározása biztosítja a javaslatnak törvényerőre emelkedését.

A pénzügyminiszternek az adójavaslatokhoz tett módosításai megnyugtatták a párt aggodó tagjait és még azokat is, akikre az első percben hatással volt Gaal Gaszton kilépése. A javaslatok nemzetgyűlési tárgyalásánál két irányzat áll egymással szemben: a merkantil és az agrár irányzat. Gaal Gaszton szerint a merkantil irányzat győzött, az egységes párt szerint az agrár irányzat — hozott állózatot.

Gaal Gaszton az egységes párt tagjai közül senki sem követte. Gaal Gaszton kilépését ma már csak epizódnak tekintik és azt hiszik, hogy Gaal Gaszton az adójavaslatok tárgyalása után, ha nem tér is vissza a pártra, támogatni fogja a kormányt.

Gaal Gaszton Sztovszky Bélához, a nemzetgyűlés alelnökéhez, ma levelet intézett, amelyben bejelentette, hogy lemond a nemzetgyűlés elnöki tisztségéről. Komoly formában terjedt el az a hír, hogy Gaal Gaszton személye iránt a nemzetgyűlés minden pártjánál egyformán megnyilvánuló bizalom miatt egyelőre függőben hagyják az elnökség betöltését és csak az adójavaslatok tárgyalása után kerül a sor az új elnök megválasztására, ha Gaal Gaszton továbbra is ragaszkodik a lemondáshoz.

Más oldalról viszont azt hangoztatják, hogy Gaal Gaszton lemondása befejezett tény és az elnökválasztás a nemzetgyűlés összehívása után meg fog történni. Az új elnöknek Sztovszky Bélát, a jelenlegi alelnököt kombinálják az ő helyébe pedig Almásy Lászlót emlegetik.

Politikai körökben ma elterjedt két hír állítólagos kormányintézkedésekről. Az egyik szerint a kormány felhívta a királyi ügyészség figyelmét arra, hogy a lapok közléseit kísérje fokozottabb figyelemmel és amennyiben felekezeti igazítás ismerveit látma tenforogva, járjon el a törvény legszigorúbb rendelkezései szerint. A

másik hír pedig arról szól, hogy a kormány a korona árlyományával való bűnös manipuláció megállítására és általában a közgazdasági érdekek ellen elkövetett ártalmak megakadályozására törvényjavaslatot készít elő és ezt a legközelebbi időkben benyújtja a nemzetgyűlésnek.

Budapestről jelentik: Bethlen István gróf miniszterelnök magához kérte a kormányt támogató lapok szerkesztőit. Megjelentek így a miniszterelnökségen a *S Újság*, *Nép*, *Szózat*, *Új Nemzedék*, *Nemzeti Újság* és a többiek. A miniszterelnök körülbelül háromnegyedórán át beszélte a megjelentekkel, kifejtve, hogy nagyon helytelenül cselekednek és teljesen a kormány intenciói ellenére, mikor az antiszemitizmust szolgálják. Hangsúlyozta, hogy ha

Erelyes rendszabályok a forgalmi mizéria megszüntetésére

— A vasutagazgatóságok konferenciát tartanak Beogradban —

A vasuti közlekedés mizériái és az a helyzet, mely már évek óta meghusztja a forgalom zavartalanását, megbénítja az ország kereskedelmi és gazdasági életét és a melegágyává, visszacsúszkoltatja a közlekedésiügyi minisztériumot, hogy módot keressen a visszaszállások megszüntetésére.

A közlekedésügyi minisztériumban Szántics miniszter és Avramovic Államtitkár részvételével az ország valamennyi vasutagazgatóságának és a Déli vasutagazgatóságának megbízottjai augusztus 16-án konferenciát tartanak, melyen arról határoznak, hogy miképpen lehetne normális mederbe terelni a vasuti közlekedést és hogyan lehetne a kiviteli idény alatt a szállítást fokozni és annak zavartalanását biztosítani.

Az üzleti, átrovatolási és reexpedicionális kérdéseken kívül elsősorban azt fogják előtérbe hozni, hogy a szállítást lehetne korlátozni abból a célból, hogy a gyümölcs, szilva, szilvaiz és egyéb gyorsan romlandó exportcikkek szállításához elegendő kapacitást biztosítsanak.

A suboticei kémkedés per az itélőtáblán

A tábla visszautasította a védők felfolyomódását — A terheltek vizsgálati fogságban maradnak — A főtárgyalás határnapja még nincs kitűzve

A hónapok óta vizsgálati fogságban levő Varga György és társai bűnyűjében eddig nagyon kevés részlet került a nyilvánosság elé. A régen húzódo ügy most már végre mégis csak közeledik a befejezés felé.

A bűnyű legújabb fejleményeiről alábbi értesüléseink vannak:

A suboticei államügyészség legutóbb indítványt terjesztett a vádtanács elé, mely szerint a *bűnyű valamennyi vizsgálati fogságban levő terheltek a főtárgyalásig bocsássák szabadon, de ugyanakkor indítványozta azt is, hogy helyezték a terhelteket rendőri felügyelet alá.*

A vádtanács foglalkozott az államügyészség indítványával és azt elutasítva, elrendelte a terheltek további fogvatartását az alábbi indoklással, hogy az ügyészi indítványt a szabadlábra helyezés esetén rendőri felügyelet alá kívánja helyezni a terhelteket. Amintal dokumentálja azt, hogy még mindig fennforog az ok, amiért a vizsgálati fogságot elrendelték.

A terheltek védői a vádtanács határozata ellen felfolyomódással

például Grün Mór ügynek csalt, ne írják azt, hogy a zsidók csalnak, — ezt különösen a Szózat-ban és a Nép-ben tapasztalta. — ne írják azt, hogy a drágaságot éppen úgy nem a bankok csinálták, hanem részben abban mindenki. Nem az jelenti a kormányparti lapot, hogy az *hársóvár* a zsidóságot szítja és szítja az antiszemitizmust. Ha a kormány egyes intézkedései esetleg nem is tetszenek, írjanak róla őszinte kritikát, de ne zsidóellenes írásban, mert ezt a jövőben nem fogja elűrni. Felhívta a megjelentek figyelmét arra, hogy utastást adott ki az ügyészségnek, hogy már holnapot kezdje e téren a legnagyobb figyelmet fejtse ki és amely lapban ilyen hangnemet tapasztal, az illető lapot koboztassa el.

gon és mozdony álljon a vasutak rendelkezésére. Határozni fognak a cukorrépa-termés gyors beszállításáról is. A főbb kiviteli állomásokon és rendező pályaudvarokon aktívabb ellenőrzést szerveznek és kibővítik ezeket a pályaudvarokat. A Koprivnica-Virovitica-Osijek vonal szállítási átként akarják beosztani, hogy tehermentesítik a bácskai és bánati fővonalakat és biztosítják a Vajdaságnak Horvát-Szlavonországból történő üzifia-ellátását. A zagrebi és suboticei igazgatóságok helyi érdekű vonalain intenzívebbé fogják tenni a teherforgalmat, az egyes állomásokat a szükséghez képest kibővítik és vasuti tisztviselői és munkálakásokat építenek. Mátot keresnek a vonalak és vasuti kocsik javításának meggyorsítására, pontosan megállapítják a kocsipark létszámát és rendezik a széntartálok ügyét.

A konferencián a legszigorúbb rendszabályokat fogják elrendelni a vonatoknál való visszaélések megállítására és a szállítási spekuláció megakadályozására.

elek az itélőtáblához, amely szerdán délután foglalkozott a perorvoslattal.

Az itélőtábla elutasította a védők felfolyomódását és jóváhagyta a vádtanács végzését a terheltek fogvatartása kérdésében.

Eszerint a terheltek a főtárgyalásig vizsgálati fogságban maradnak.

Ebben a bűnyűjében a főtárgyalás napja még nincs kitűzve, de nem is tűzhető ki még, mert a vádirat nem csak hogy nem emelkedett jogerőre, de még nem is kézbesítették a terheltek részére.

Ez az ügyállás. Mindenképpen kívánatos lenne már nemcsak a letartóztatottak, hanem az igazságügyi politika érdekében is, hogy az eljárás a lehető legelőrébb idő alatt befejeztessék. Csak az eljárás befejezése után méltathatjuk azokat a jelenségeket, amiket az eljárás során észlelhetünk. Most csak arra akarunk rámutatni, hogy a jogszolgáltatás történetében példátlan az az eset, hogy a vádtanács az ügyészség szabadlábra helyezése vonatkozó indítványát elutasítsa és ezzel szembehelyezkedve, a vádlottakat továbbra is fogva tartja.

Tizdinárértötévfegyház Főtárgyalás a suboticei büntető törvényeségen

Múlt év november 27-én este, a Györgyén-Pusztá felé vezető országúton Lako Kálmán, Tikviczky Kálmán és Lako öccse, Antal megtámadtak egy, a kocsján arra haladó gazdálkodót, akire revolveri fogtak és fészéllították, hogy a háza levan pénz adia át. A gazdánál nem volt több pénz tiz dinárnál, azt odaadta, a támadók ezután a kocsról elvittek még egy szerszámot és egyéb gazdasági eszközöket és eltávoztak.

A rendőrség — a gazda feljelentésére kinyomozta a tetteseket és letartóztatta Lako Kálmánt és Tikviczky Kálmánt. Lako öccse megszökött.

Ebben a bűnyűjében tartotta meg esütörtökön a főtárgyalást a suboticei büntetőtörvényesék Pavlovics István törvényeséki elnök vezetésével.

A főtárgyaláson a vádlottak közül a december óta vizsgálati fogságban levő Lako Kálmán volt jelen, mert Tikviczky időközben meghalt.

Lako tagadta, hogy résztvett a rablótámadásban.

A vádlott tagadásával szemben a kihallgatott tanúk bizonyították bűnösségét, mire visszavonta a tagadást és beismerő vallomást tett. A tanúk azt is igazolták, hogy Lako Kálmán letartóztatásakor az ő vallomása alapján találtak meg a háza padlásán a kocsról elrablott tárgyakat. Beismerve, hogy hármán előre megbeszélték a rablás tervét, ő hozta magával a revolvert és míg társai raboltak, ő a lovakat fogta.

A bíróság Lako Kálmánt bűnösnek mondta ki rablás bűntettében és ezért öt évi fegyháza ítélte.

Sigray gróf szabadcsapatai a jugoszláv határon

— Beográdi rémhírek —

Cievarity Beogradski Dnevnike legutóbbi számában feltűnő helyen táviratot közöl, amely a Vajdaságiakat, főleg pedig a határszéleket, nem csekély mértékben nyugtalaníthatná, ha a beogradi sajtó vajdasági tudósítói már rég be nem bizonyították volna, hogy az általuk közölt hírek többnyire kóhalmányok, nem ritkán rosszakarutak és tendenciózusak.

A Dnevnike közötti távirata így hangzik:

Subotica. Bizalmas helyről értesülök, hogy az ébredő Magyarok Egyesülete belőni készült S. H. S. területre. A határmenti erdőkben az ébredő Magyarok 200 főből álló betörő csapatokat szerveznek. Az ébredők ügynökei mindenfelé új bandákat szerveznek, akiket azonnal fellegyereznek. A csapatok minden fogva fogva, revolvert, minciót, kést, tiz bombát és egy halálfej jelvényt kap.

Arca készülnek, hogy augusztus 15-én megtelepüljenek betörjenek az S. H. S. királyság területére.

A bandák vezetője az ismert gróf Sigai.

Ha a Cievarity Beogradski Dnevnikejét a határmenti közzétekben olvasnák, ugyancsak kellemlen órákat élnének át augusztus 15-én, amikor a megtelepülésükre támadásnak meg kellene történnie. Így azonban a mit sem sejtő lakosság nem is tudná meg, hogy Sigay grófnak, aki valószínűleg Sigray gróf lesz, milyen szándékai voltak ellenük.

Mintán hasonló és mindszűrbben megismertető rémhírek zavarták a Vajdaság határmenti lakosságának nyugalmát, felhívjuk azokra Vlaskalin Milorád dr. figyelmét, hogy a rendelkezésére álló eszközökkel állja útját a beogradi sajtó márcsöz, rosszszándékú rémhíreiről való továbbterjedésnek.

A londoni sakkverseny

A hatodik forduló után

A hatodik forduló szenzációja Rubinstein első veresége. A lengyel nagymester Atkins angol mester elégszámú támadókombinációjának lett áldozata.

Vidmar ezúttal is győzött, még pedig erőteljesen keresztlyvit tammadásal Yates ellen.

Capablanca is megnyerte játszmáját. Bogoljubov ellen, aki harmadik vereségét szenvedte és ezzel Atkins-szal került egy sorba.

Maróczy most aratta első győzelmét Sznoszkoborovszki ellen, a régi mestergárda valamikor félelmetes versenyzője ellen, aki hosszú pályészet után már nem a régi ellenfél többé.

Dr. Tartakover győzött az olasz Maróti ellen, aki ma hatodik nulláját szerezte; az ausztráliai Watson pedig első győzelmét aratta a kanadai Morrisonon.

Érdekes eseménye a hatodik fordulónak Aljechin első remise a — komolyan számba nem vehető — Wahltyuchkal szemben.

Remis lett továbbá az Euwe—Réti-játszma is.

A versenyzők állása a hatodik forduló után:

Aljechin, Vidmar 5 és fél; Capablanca 5 (1); Rubinstein 4 és fél; dr. Tartakover 4; Réti 3 és fél; Bogoljubov, Atkins 3; Yates 2 és fél (1); Maróczy 2 és fél; Morrison, Wahltyuch 2; Euwe, Watson 1 és fél; Sznoszkoborovszki 1; Maróti 0.

Itt adjuk Réti Richárdnak Yates angol bajnokkal játszott érdekes játszmáját.

Világos: Réti, Sötét: Yates.
1. d2—d4 d7—d5, 2. c2—c4 e7—c6, 3. Hb1—c3 Hg3—f6, 4. Fc1—g5 Uf8—e7, 5. e2—e3 0—0, 6. Hg1—f3 Hf8—d7, 7. Bn1—c1 b7—b6, 8. e4—d5 e6—d5, 9. Ff1—b5 Fc8—b7, 10. 0—0 a7—a6, 11. Fb5—a4 b6—5, 12. Fd4—b3 Ba8—c8, 13. Hf3—e5 c7—c5, 14. He5—d7 Vd8—d7, 15. d4—c5

Anekdoták

Ita: BREDEKER II.

Szívesen foglalkozom még néhány perccel a könyvvel, amelyről tegnap írtam. (A *Világrodalom Anekdotáinak*.) Ez élet most oly szomorú, hogy az ily vídám és okos könyv nemcsak a könyvespolcra gazdagodását, hanem a kedélyünk felirósulását is jelenti. S a szellemünk is megtalálta mellette a számadását, mert olyan kitűnő emberek szerepelnek benne, akiket régóta tisztelünk s olyanok is vannak közöttük, akiket barátainknak tekintettünk mindig s most még közelebből ismerkedünk meg velük.

A könyv mindenesetre nagyon jól tudmunk tudósokkal s azok közt *Voltaire*-rel, az emberiség egyik legkiválóbb szellemével kezdődik. Én ugyan a Calas védjét és a Nagy Frídrich barátját az írők közé osztottam volna be, mert a *«Candide»* szerzője a tagadhatatlan nagy tudása és bölcseseti mélysége ellenére is inkább volt író mint tudós, inkább *homme de lettres* mint *savant*, de nem perledek az Anekdotákban szerkesztőjével és akceptálom őt tudósak, bár ugyanannyi fogalom Goethe-t és Schiller-t is a tudósok közé lehetne beállítani. S bizonyos, hogy Voltaire többet tudott — valamint a két nagy német költő is — akárhány tudósánál, de az egész egyénisége (s ezt valószínűleg a szerkesztőnek is igen jól tudják) inkább, sőt *eminent*-en: írói volt. S egy igazán franciának épp oly kevesse fog eszébe jutni Voltaire-ről mint tudósról beszélni, mint ahogy a magyar közönség egyetlen tagja se fogja Puskás Ferencet, a nagy tudóst, mint költőt emlegetni, bár ez a teljes emberünk verset, regényt, sőt drámai művet is írt. Mert Puskás még inkább tudományos egyéniség, mint írói.

Ez a két név azért került össze, mert mind a kettőtől bőven közöl anekdotákat az Anekdotákban és pedig csupa érdekesekek. De a Voltaire-ről szólókat kedvem volna kiegészíteni egy-kétével. Elsősorban a leghezszebb mondasával:

Bc8×e5, 16. Vd1—44 Bf8—c8, 17. e3—e4 Vd7—g4, 18. Fg5—e3 d6×e4, 19. Bc1—d1 h7—h6, 20. h2—h3 Vg4—g6, 21. Hc3—e2 a6—a5, 22. Hc2—E4 Vg6—f5, 23. g2—g4 Hf6×g4?

24. h3×g4 V15×g4+, 25. Hf4—g2 Vg4—f3, 26. Vd4—f5 Bc5—h5 (Jobb 28. Bb5—c7), 27. Vd7×e7 Bc8—c6, 28. Fb3×f7+ Ke8—h7, 29. Ve7—e8 Bc6—c8, 30. Hf7—g6+ és matt!

Radikális-demokrata választási paktum készült

A tisztviselők osztályozása. — Az olasz követ is Marienbáda megyéjéért állítja fel: 1. teljes egyeteml végzettségű tisztviselők; 2. teljes közpiskolai végzettségűek; 3. közpiskolai végzettségű érettségi vizsga nélkül; 4. legalább négy közpiskolai osztály. A kategóriák csoportokra oszlanak, és pedig az első 6, a második 5, a harmadik 4 csoportra. A fizetések az első kategóriában 3900 dinárról 12.000 dinárig emelkednek, a másodikban 3000—9000 dinárig, a harmadikban 2500—7200 dinárig. Az állami tisztviselők adóját a következőképp állapítja meg a törvényjavaslat: 4000 dinár fizetésig 1 százalék; 4001—7000 dinárig 2 százalék; 7001 dinártól 10.000 dinárig 3 százalék; 10.001 dináron felül 4 százalék. A javaslat egyéb rendelkezései változatlannak maradtak.

A sok cáfolat ellenére még mindig kísért a közvéleményben a radikálisoknak a demokratapárt egy részével való fuziójának kérdése. Most a Szarajevóban megjelenő *«Srpska Rijeka»* foglalkozik egy feltűnőst kellő cikk keretében a kérdéssel, amely megállapítja, hogy a Prbievics-csoport és Pasics között valóban közelekedés történt, de fuzióra még sem fog sor kerülni. Viszont számolni kell a radikálisok és demokraták együttműködésének lehetőségével a választások tartamára, de csak a volt osztrák-magyar területeken, ahol mint az állameszmehordozói együtt veszik fel a küzdelmet Radicsokkal szemben.

A demokratapárt balszárnyának akciója ügyében az *«Epocha»* közöl érdekes interjú Csubrovics képviselével, aki a megindító *«Borba»* című lap szerkesztőjének van kiszemelve. Csubrovics kijelentette, hogy a baloldalaknak nincs szándékuk kilépni a pártból, csak a párt elvi programjának megvalósításáért küzdenek, lapjukban pedig élni fognak a kritika jogával a közelet és kormányzat minden kérdésében.

Az új tisztviselői törvény.

Jelentettük már, hogy a király jóváhagyásával a törvényességi elnökség már beérkezett a szkupstinának a kormány törvénytervezetét a tisztviselői pragmatikáról. A törvény végleges megszövegezése előtt a kormány a tisztviselőszerkezetek képviselőivel az eredeti javaslat néhány fontos módosításában egyezett meg.

A módosítások a tisztviselői osztályozására és a fizelésekre vonatkoznak. A törvény a következőképp négy ka-

tegoriát állítja fel: 1. teljes egyeteml végzettségű tisztviselők; 2. teljes közpiskolai végzettségűek; 3. közpiskolai végzettségű érettségi vizsga nélkül; 4. legalább négy közpiskolai osztály. A kategóriák csoportokra oszlanak, és pedig az első 6, a második 5, a harmadik 4 csoportra. A fizetések az első kategóriában 3900 dinárról 12.000 dinárig emelkednek, a másodikban 3000—9000 dinárig, a harmadikban 2500—7200 dinárig. Az állami tisztviselők adóját a következőképp állapítja meg a törvényjavaslat: 4000 dinár fizetésig 1 százalék; 4001—7000 dinárig 2 százalék; 7001 dinártól 10.000 dinárig 3 százalék; 10.001 dináron felül 4 százalék. A javaslat egyéb rendelkezései változatlannak maradtak.

Döntőbíró dönt a vitás jugoszláv-magyar határvédekezésben.

Beogradból jelentik: A *«Pravda»* közlése szerint augusztus 14-én Genfben Himons döntőbíró elnöke alatt konferencia lesz, mely az S. H. S. királysági és Magyarország között a sabbotai, horgosi és az ugynevezett háromszög határ megállapítása körül felmerült vitás kérdésekről fog tanácskozni. A konferencia után Himons döntőbíró halároz, akinek ítéletét ugy az S. H. S. királyság, mint Magyarország végre fogja hajtani.

A király elhalasztotta utazását.

Beogradból jelentik: Sándor király elhalasztotta marienbadi utazását, minthogy a ljubljani szokolinnépsegen a királynéval együtt részt öhajti

venni. Ezért Pasics utazása is halasztást szenved. Így a lejárt csehszlovák-jugoszláv konferencia meghosszabbításának augusztus 14-én Prágában tervezett aláírása is elmarad, amely dátumot pedig még előzőt két esztendővel a konvenció beográdi aláírásakor állapították meg.

Manzoni gróf is Marienbáda megyéjéért.

Beogradból jelentik: Manzoni gróf az eddigi beogradi olasz követ néhány nap előtt visszatért Rómából Beogradba, hogy itt várja be visszahívó levélét. Megérkezése után látogatást tett Pasics miniszterelnöknel, másnap pedig Biedbe utazott, ahol a király audiencián fogadta. Biedből még visszafelé a követ Beogradba, de néhány nap múlva elutazik Marienbáda.

Politikai körökben élénken kommentálják Manzoni gróf utazásait. Különösen azt tartják szembetűnőnek, hogy a követ marienbadi tartózkodása ugyanarra az időre esik, mikor ott a kizsánt vezérpolitikusai tanácskoznifognak. Ez kétségtelen jele annak, hogy Olaszország nagy érdeklődést tanúsít a kizsánt politikai tervei iránt, esetleg befolyást akar gyakorolni a tanácskozáskor menetére is.

Manzoni gróf különben beogradi működése alatt az olasz-jugoszláv közlekedés politikáját képviselte és visszahívását is ezért erőszakolták ki a nacionalisták körök. Remélhető, marienbadi szereplése sem fog rációlni erre.

A katolikus egyházi szertartás nyelve.

Beogradból jelentik: Jeglics, Bauer és Akszamovic katolikus püspökök, akik tagjai a vatikáni konkordátum megkötésére kiküldött bizottságnak, a *«Novi List»* értesülése szerint kijelentették, hogy a konkordátumban garantálni kell az S. H. S. Állam részére az összes katolikus templomokban az oszláv egyházi nyelv használatát. Az idézett lap értesülése szerint viszont a katolikus egyházközségek legnagyobb része az élő néppel nyelv bevezetését követeli.

Si Dieu si existait, il faudrait l'inventer. (Ha Isten nem létezne, fel kellene őt találniunk.) Nincs állítása Voltaire-nek, amely ennél jellemzőbb volna.

Meg két apróságot jegyeztek itt fel a számára a szerkesztőknek, hogy végigék fél éket a könyvük második kiadásába. Mert bizonyos, hogy a szerzetremelő könyv rövid idő alatt új kiadást fog élni.

Egy angol ember, Richard Twiss, amikor Svájcban keresztül Olaszországba utazott, utközben meglátogatta Jerneyben Voltaire-t s arra kérte, írjon be valamit az emlékkönyvébe. A nagy író ezt a mondatot jegyezte be: *«An Englishman, who goes to Italy, leaves man, to see pictures.* (Az angol, aki Itáliába megy, elhagyja az embereket, hogy képeket nézzen.) Nem kívánlón jellemző ez az állítás magára Voltaire-re s azonkívül még az olaszországi utazókra és különösen az angol turistákra?

A másik apróság Voltaire utolsó párisi utazásáról szól, az érdekes ember érdekes életének az utolsó esztendőiben. Ez az utazás valóságos diadal volt s az egész állomások postamesterei azzal ünnepeleik korriknak legnagyobb szellemét, hogy személyesen hajtották a lovakat egyik stációtól a másikig. E postamesterek egyike azonban már nagyon elagott és reszketkezni öreg volt, akinek nem lehetett része a kitüntetésben. A fiának adta hát kezébe a gyepelt czekekkel a szavakkal:

— Légy óvatos és figyelmes, gondold mindig arra, hogy ki ül a kocsiiban s hogy Európában *üz* király van, de csak egy Voltaire!

Kantról is igen kedves apróságokat tartalmaz a kötet, de hiányzik belőle a következő:

A kitűnő bölcsész nem igen mozdult ki Königsbergből, de egyszer valami családi dologban muszáj volt elmennie hazulról egy nem éppen messze-városba, ahol a tábla d'hoite-nál ebédelt. Szemben vele egy igen különös modoru parasit állt, aki mikor a ragótt-föltalált, fogta a borstortást s az egész tartalmát beleszórt a tábla ezel a merokolással;

— Csak erősen borsozva jó ez az étel! A Königsbergi bölcs erre kihuzta zsebéből a burnótszelencét, annak egész állományát belődította az étel közé s így szőlt:

— Én meg burnóttal szeretem! A jeles tanár nemcsak a katedrán, a fehér asztalnál is tudott leckéztetni.

A Mollere-ről szóló apróságok között még elírt volna a nagy vigjátékú madaása az orvosokról, akiknek tudvalevően nagy ellensége volt s akiket gyűlölni meg nem szűnt.

— Az orvos — mondta — az az ember, akit azért fizetnek, hogy a beteg ágya mellett mindaddig feccsejen, amíg a páciensét a természet meg nem gyógyítja vagy az ő erőssége meg nem öli.

Szándékosan nem idézek egyetlenegy anekdotát se ebből a — sans phrase — léhaogtató könyvből mert nem tartom lélekméretes dolognak az író részéről azt a kényelmes eljárást, hogy a könyvet annak a kivonatolásával ismeresse. Hevlyesebbnek gondolom, ha az író, aki könyvismertetőt ír, a magából is ad valamit s én azért írtok ide egy-néhány anekdotát, hogy a szerkesztőknek kedvet csináljak a mű kibővítéséhez. Mily örösi anyagot kaphatnak ék az olvasótalál irórtársaktól, akik könyvtárakkal is rendelkeznek, s akiknek a nagy tudásuk a segítőtüskük, ha én (a tudatlan és jóformán könyv nélküli író) is ismerek olyan adomákat, amelyek a kétségkívül gondos és szorgalmas buvárkodó szerkesztők figyelmét elkerültek!

Természetesen ezen a helyen csak arra a néhány kiválóságra vonatkozó jellemző anekdotákat elevenítek föl, akikkel ez az első kötet foglalkozik. A Boileau-ról szólók között helyet kaphatott volna például szerintem a következő:

A jeles költő komolyan összelokcalt a fivérével, aki magasrangu pap, személy volt s a közös barátai azon voltak, hogy kibékítsék őket. A rábeszélésükre, hogy a béküléshez 6 tege meg az első lépést, Boileau így nyilatkozott:

— Szívesen megbocsájtok neki, mert ő volt gorbóca én hozzá. De ha én követ-

tem volna el vele szemben udvariatlanságot, sohase bocsájtottam volna meg magamnak.

Az idős Dumas-ról persze éppen tíz-már annyit lehetett volna feljegyezni, mint amennyit az oekonomikus szerzők hoztak, hiszen emek a könyvvelmi embernek az egész élete egy nagy adomátár volt! Az olvasót mindenesetre megkiszáztatja a szerkesztő előző ama figyete, hogy azokról, akiket az első kötet tárgyal, a későbbi kötetek is fognak meg adomákat hozni. Talán az alábbiak közül bekerül valamit e későbbi kötetbe.

Mikor a lányát férjhez adta, a közögyzöi okmány aláírása előtt közvetlenül e szavakkal fordult a fiatal párhoz:

— Nos, a vaddióttak semmit se hoznak föl a védelmükre?

Egy vőlelő aláírása után, amelyre néhány száz frankot kapott kölcsön, így sóhajtott fel:

— Istenem! Milyen különös az élet! Ez a darab papirus az imént még husz centime-ot ért. (Ennyi helyeg volt rányomva) s most nem ér egy fityinget sem!

Ezt a mondat minden író-és művészhőnemű ráfogják, de egészen bizonyos, hogy Dumas-tól ered.

A termékeny regényíró híres nagyvőlelő volt s fordult egyszerű egy barátjával, hogy 500 frank árú ebédet megessék. Gondolatlank, milyen ebéd volt ez akkor, amikor egy beestekes tojással a lezlebőkelel vendégelőben se került többé két (mondó) kettő franknál! S Dumas a fogadást megnyerte s még a gyónirát se rontotta el.

Porcher, a claque akkori vezére, így szőlt egyszer a híres írőhoz:

— Kedves Dumas ur, én már oly sok sikert szereztem önnek s igazán olyan hü tisztelője vagyok, mint senki más Párisban, méltasson engem a barátságára, tegezen engem!

Dumas nem gondolkozott sokáig s így szőlt:

— Jól van, kedves Porcher, adj kölcsön husz aranyt!

(Még egy cikk következik.)

Prónay Pál támadása

Horthy Miklós és Gömbös Gyula ellen

Az Ébredők megkezdik támadásukat a kormányzat ellen

Budapestről jelentik: Az Ébredő Magyarok könyomatos, a Nemzeti Sajátudító Iroda Prónay Pál azeredések nyilatkozatát közli.

Prónay ez alkalommal a nyugatmagyarországi harcokról beszélt.

Prónay Pál rámutatott a nyugatmagyarországi kérdés fontosságára, hangsúlyozta az első akció nagy jelentőségét.

— Ami a legutóbbi nyugatmagyarországi akcióról illeti, — mondotta — csak annyit mondhatok, hogy akciónak nem is nevezhető, mert az időpont nem volt alkalmas, legfeljebb néhány felkelő kísérletezett saját székelyháza.

— Azt azonban kijelentem, hogy az a mozgalom is ugyanazok a körülmények között keletkezett, amelyek az első, tavaly augusztusi felkelést előidézték.

— Megértettem a közönség érdeklődését, mert

bizonyos körök, melyeknek az akció előállításában oszondánrszék volt, az az érdekük, hogy a közönség hamisan legyen értesítve, hogy a mostani felkelést és a felkelés elfojtását annak minden jelentőségével és részleteivel együtt megérthessük: szükséges volna az első felkelést minden részletével együtt a nyilvánosság elé vinni. Ha ez megtörténne, bizonyos vagyok abban, hogy a közönség és

a közvélemény haragja nem egy szabadalmazott hazai és magánhonmennti iroda-felajdonost elszarva

közéleti szereplés helyéről.

— Ezeknek az uraknak alávaló aknamunkája nehezítette meg a felkelők harcát, akkor, amikor az ország előnyös helyzetben volt.

— Bármennyire nehezemre esik is, de kénytelen vagyok megnevezni azokat az urakat, akik az akkori felkelés fontkeletelért és semmivé zsugorításért felelősek.

Ezek az urak: Gömbös Gyula és társai.

Ugyanez a klikk, Gömbös és barátai felték ténkre a legutolsó kísérletet.

— Gömbös Gyula magánhonmennti-irodájára támaszkodva, próbálkozott külföldiekkel tárgyalni egy nyugatmagyarországi akciónál. Tárgyalása azonban, úgy látszik, nem sikerült teljesen, sőt kénytelen volt tudomásul venni, hogy ezeknek a külföldieknek nem ő benne van bizalmuk s ennek következményeképpen ki fog maradni az egész mozgalomból. Sietett tehát a kormánytól elválasztani a mozgalmat azzal, hogy karlista összeesküvésről van szó, az összeesküvés célja pedig Ottó király behozatala és a mostani rendszer megdöntése. Ezzel barátait, akikre a külföldiekkel folytatott tanácskozások során hívalkozott, mint akik mögötte állanak, börtönbe juttatta.

— Gömbös Gyula e lépését megmagyarázza a null. A multróki felkelésor megjelent Nyugatmagyarországon és

a felbó parancsa hívalkozva át akarja venni a lóparancsnokságot. Ambiciój azonban még itt sem állott meg, hanem a Lajtánus szerénye is sóvárogott.

Az akkori kormány egyik minisztere például a követeléseket mondotta: — Miért nem menek már ki ezek a felkelők, mit okoznak és miért nem engedik át ezt a darabka területet az osztrákoknak?

— Egy másik sduhajzadue miniszter pedig kijelentette, hogy si' affaire de la banque de Cluj, akadémiaibb als dienes schaebig Burgendland.

Tormészetes, hogy Gömbös látván

azt, hogy a felkelőknek nem kell és ne mimerik el fővezérnek, elkezdett mitrikálni és intrikái forszírozta ki Ostenburgék akcióbálepését.

— Hogy a kormány miért kezelte a felkelők munkáját ekkora féltékenységgel, felelőtlenséggel és

destruktív szándékkal, nem tudom biztosan, de okom van a következő feltevésekre:

1. Lehet, hogy nem volt tudatában annak, hogy a nyugatmagyarországi kérdésből és helyzetből kifolyóan mit kellett és mit lehetett volna csinálni. Ha pedig az előbbi eset nem volna

Halálra ítélték az orosz szociálforradalmárokat

A moszkvai pör vége — Nem hajtják végre az ítéletet — Tuszok lesznek a halálra ítélték

A párisi Matin közlése alapján egyújbán már a világsajtóba került az a rémes szenáció, hogy a moszkvai pör vádlottait, a szociálforradalmárokat a szovjet forradalmi vérbírósága halálra ítélte. Akkor a hír nem bizonyult igaznak, de a Moszkvából érkező hírek azt mutatták, hogy az eljárás kérelhetetlen biztonsággal halad a kikerülhetetlen vég felé.

Tegnap még arról kaptunk hírt, hogy Krüenko, az első vádbiztos elmondotta vádbeszédét, a Havasügynökség Párisból ma azt a hírt töpönti szét, hogy már meghozta a bíróság ítéletét is.

Ez a hír rigai jelentésen alapul

az igazi, nem gondolhaok másra, mint egy román orientációra, amelynek megvalósulása a Tisza vonaláig előretolt Erdély volna, román szuverenitás alatt.

— Mi történne ezszint a megmaradt Magyarországgal?

— Valószínűleg házikézelésben megmaradna Gömbös Gyulának, — mondotta Prónay Pál.

... Arra a hadüzemre, amit Hégjas Iván letartóztatása jelentett, az Ébredőknek ez a támadás az első válaszuk. Nyugodtak lehelünk, nem az utolsó.

s a következőképen szól:

A moszkvai legfelsőbb törvényszék meghozta az ítéletet a szociálforradalmók büntjében és a főbb vádlottakat halálra ítélte. Ezek a következők: Gotz, Donszki, Grestein, Gendelmann, Grabovszky, Lihacev, Ivanov, Ratner, Elking, Timoviev, Morocov, Aganov, Ahtovszki és Ivanova Helen. A nagyorsz központi bizottság úgy döntött, hogy az ítéletet helybenhagyja, végrehajtását azonban elhalasztja. Az elítélteket kivégzik, ha a szociálforradalmárok nem szüntetik meg a kommunisták ellen kémkedésüket és ellenségeskedésüket

A Pénz öfelsége

A Mi urunk: a Pénz előtt, mindenkor alázattal, hódolattal és szolgálatkészen hajlongott az emberiség, mint hatónus fejedelem előtt, aki parancsot eleveneknek és holtaknak. Keserű szájjal, üdét örömmel, elinád daccal, megtört büszkeséggel, ésnád gonoszszággal vagy bárhogyan, de mindenki szolgált neki, a mi urunk: a Pénz öfelségének, aki egyedül trónra a világ fölött egyedül és szent tradíciókkal. Mindenki szolgált neki, mert ő a magasság és mélység, ő az élet lallundumosa, ő a szerelem, a kedv, a tavasz, a remény, a béke és a nyugalom. És ő a bánat is, a szomorúság is, a tüdővészeselek nap, a messzevgyónak: Páris, az chesnekenyér, a sirónak kegyelem, a lázadónak vesztegőt, a halálnak élet és az életnek halál. Minden ő, aki már régóta bírtolja az embernek, az életnek, mely csak neki van, érte, az ő parancsára.

A Mi urunk: a Pénz öfelsége, ma van hatalma telében, ma hajlongnak előtte lemezélyebbre szolgált: az emberek. Ma valóban minden az övé, mindent meghódított: sziveket, szándékokat, hiteket, jókat, várokat, falukat, erődöket és mindent, ami van ezen a földön. A politika, ami eddig utját nem járta mindig elég odaadón, ma bókol, kedveskedik és udvarol előtte kegyelmére vágyik és érte tesz minden jó lépést. És a szerelem is hozzásegődött teljesén. Ma a Pénz öfelsége rendeltetere simúnak csak egymáshoz a szájuk, az ő rendeltetere szültnek generációk, érte megy veszenőbe a vágy, ami tiszta és ő az az oltár, amire pogány imádói áldoztak sziveket és szerelemeket. Az élet láttja úgy uralkodik ma, mint Cezár katónán. Az emberek — hatónak — érte haladnak, zibonganak, sirnak, hitnek és várnak... Ha egyet inni, milliók kezdenek bus zsolttarokba, sebek szakadnak és a házak elindulnak... Zürichben, ahol székelt, országok lesik leszült figyelemmel min-

den mozdulatát és szolgálnak neki vak türelemmel.

Ma még türelemmel. De holnap? ... Holnap tudni a Pénz öfelsége is Vilmos császár sorsára jut. Detronizálja valaki, valami, ami eljön, hogy megszabadítsa az embereket a rabstágtól, amelyben ma ének kegyetlen közömbösséggel a Pénz öfelsége körül...

Az államtitkárságok kérdése.

Beogradból jelentik: A „Tribuna” csütörtöki száma részletesen foglalkozik az államtitkári állások kérdésével és megállapítja, hogy a belügyi államtitkári állásra a radikálisoknak reflektánsiok kell, mert a koalíció révén felelős a párt is a rossz belügyi helyzetért és ezért joga van a belügyi igazgatás ellenőrzésére.

A szubotici államrendőrség főnöke szabadságon.

A szubotici államrendőrség detektívosztályának főnöke, Simics Milorád, a belügyminisztériumtól négy heti szabadságot nyert, amit szombaton kezd meg. Távolléte tartamára hivatalában Titics Alexander a sentai detektívcsoport vezetője fogja helyettesíteni.

Uj jogszláv követ Washingtonban.

Beogradból jelentik: Trezszic-Pavicsics Ante, az ujonnan kinevezett washingtoni követ csütörtökön Dalmáciából Beogradba érkezett. Azonnal felkereste Pasicis miniszterelőnököt, a kitől különböző instrukciókat kapott. Elutazása előtt megvárja még Nincsis külügyminiszter visszazszerkesztését is. Az új követre az a feladat vár, hogy az Amerikában az utóbbi időben erősen lábra kapott SHS. ellenes agitációt elensulyozza.

Bulgária nem teljesíti az SHS. kormány követelését.

Beogradból jelentik: A bolgár kormány kidolgozta azt a választ, amelyet az SHS. kormány július 10-iki jegyzékére fog adni. A SHS. kormány jegyzékében azt

követelte, hogy a határszéli hatóságoknak azon hivatalnokait, akik segédkeztek a bolgár bandáknak, szigoruan büntessék meg. A beogradi lapok értesülése szerint a bolgár válasszegyzék nem fogja teljesíteni az SHS. kormány követeléseit.

— Az albán határmegállapítás.

Londonból jelentik: A Morning Post beogradi tudósítója közli, hogy az albán határmegállapító bizottság hirtelen beszüntette működését és átment a görög határra. A SHS. kormány emiatt erőlyes hangu jegyzéket intézett Albániához, amelyben követeli a határmegállapítás munkájának folytatását és felszólítja az albán kormányt, hogy akadályozza meg a bolgár bandáknak albán területre való betörését.

— Ujjéépítik a djakovói püspökségi malmot.

Osijekről jelentik: A djakovói rom. kath. püspöki uradalom tulajdonát képező malmot, amely az elmúlt évben tűzvész következtében megsemmisült, a püspökség újból fölépítteti.

— Közlekedés Németországgal.

Beogradból jelentik: Hétfőn, 14-én Münchenben az SHS. állam, Németország és Ausztria delegátusi konferenciára jönnek össze, amelyen az Ausztrián keresztül vezető SHS.-német tranzitú forgalom kérdéseitől fograk tanácskozni. Különösen fontos ez a konferencia a jövőtéti címén szállítandó anyagok szállítása miatt.

— Halálozás. Somborból jelentik:

Oblát Károly nyomdatulajdonos 64 éves korában meghalt. Az elhunyt fél évszázadon keresztül jelentős kulturmunkát végzett Somborban. Ő alapította Bácskában az első magyar nyelvű napilapot, hosszu időn át kiadóulajdonosa volt a Zombor és Vidéknek, a Bacskaer Volksblatt-nak és a Narodni Glasniknak, a két első évken át szerkesztette is. A V. H. O. Sz. örökös tagjává, a Nyomdatulajdonosok Szövetsége disztagijává választotta. Temetése csütörtökön délután volt nagy részvét mellett. Halálhíre a vármegyében, ahol a derék, munkás férfitu sokan ismerték és tisztelték, fájdalmas részvétet kelt.

— Óriási hőség Beogradban.

Beogradból jelentik: Az utóbbi napokban a hőség az elviselhetlenségig fokozódott, amit még a nagy vízhány is tetézett. Szerdán a vacsári obszervatórium jelentése szerint 59° volt a hőség, így ez ebben az évben nemcsak az SHS. királyságban, hanem egész Európában is a legmelegebb nap volt.

— Ingrund István meghalt.

Ingrund István szubotici postai főbírszt, a telefon és távirda osztály vezetője, 53 éves korában, rövid szenvedés után, csütörtökön hajnali öt órakor meghalt. Az elhunyt régi érdemes tisztviselője volt a szubotici főposta hivatalának s váratlan halála tisztársai, valamint ismerősei és barátai körében igaz részvévet keltett. Temetése pénteken délután 4 órakor lesz.

W. M. Gvadia beogradi ügyvéd, telefon 1548. Kralja Milana 9 (az udvarban). Interveniál minden ügyben a hatóságoknál. Levelez szerbül, magyarul. 3748

Halálos kimenetelű baleset. — Novisadról jelentik: Csütörtökön délelőtt a Vasuti uton egy építő házán Kupusanovic Jován közműves segédét eszméletlen állapotban, az állványok között felválták. A megejtett orvosi vizsgálat súlyos belső sérüléseket állapított meg, a munkásról, akit beszállítottak a közkezlőszobába, honánélkül hogy eszméletét visszanyerte volna, meghalt. A rendőri nyomozás során nem lehetett pontosan megállapítani, hogy miként történt az eset, esetlenn az a feltételezés, hogy Kupusanovic akl egy állványon dolgozott, a nagy hőségben elcsúszott, az állványról leesett és belső sérüléseket szenvedett, melyek halált okozták.

Tanárkongresszus Luxemburgban. Berlínből jelentik: Luxemburgban megtartott tanárikongresszus regnap befejeződött. A kongresszuson tizenkét állam vett részt: Anglia, Belgium, Luxemburg, SHS, Károlyország, Olaszország, Románia, Lengyelország, Csehszlovákia, Spanyolország, Franciaország és Hollandia. A legtöbb képviselőt Belgium küldötte. A kongresszus befejezése után a luxemburgi államot bankotit adott a részvevők tisztelőre. A jövő évben Prágában, 1924-ben pedig Beogradban tartanak kongresszust a középiskolai tanárok.

Magyarországon újra emelik a vasuti tarifát. A magyar államvasutak március 1-én emelték fel a vasuti tarifát s augusztus 17-ével ismét új felemelt tarifa lép életbe. Az emelés a gyorsvonatoknál 120, a személyvonatoknál 100 százalékos lesz s az áruvázta 200 százalékkal emelkedik. A tarifafelemést az teszi szükségessé, hogy a magyar vasutaknak hét milliárd deficitjük van.

Öngyilkosságok. Novisadról jelentik: Racics Maca 72 éves novisadi asszony Konyovics-utca 57. szám alatti lakásán betegségre miatt a kutba ugrott, ahonnan holtan hozták ki. — Barta Pál feketési asztalosmester a szobójében egy csasznyeféle fölékcsatolta magát és meghalt.

A hajózási munkások sztrájkja. Beogradból jelentik: A hajózási munkások sztrájkja tovább tart. A sztrájkoló munkások csütörtökön megjelentek Stánics közlekedésügyi miniszternél és közbenjárását kérték, hogy a hajózási társaság hajtsa végre a munkássággal kötött régi megegyezést. Stánics miniszter a munkásoknak teljes támogatását ígerte meg és délutánra már meg is hívta a hajózási társaságok igazgatóit értekezletre, amelyen felszólította őket a régi szerződés betartására. A munkások küldöttségét Pasics miniszterelnök is fogadta és megígerte, hogy mindent megtesz követeléseik teljesítése érdekében. Pénteken már össze is ülnek értekezletre a munkásság képviselői és a hajózási társaságok igazgatói, akik már több pontban engedékenységet mutatnak.

Francia napilap Budapest. Szeptember 15-én Echo du Danube cím alatt francia nyelvű napilap indul meg Budapestén de Geramb Felix és Kelecsényi Ferenc út szerkesztésében. A próbaszám augusztus 17-én jelenik meg.

A bucaresti express holtisnre jutott Békóván. A szerda esti bucaresti expressvonat Békóván kilyhija, hogy súlyos katasztrófa nem érte. Az állomásra bejáró expressvont ugyanis ráfutott egy holt vágyóra, amelyen a rajpák javítása miatt a síneket felszabták. A mozdonyvezető a sötétben nem látta, hogy a sínpár megakadályozta a katasztrófát, hogy a vonaton illó egyik utas megugrta a vészfékét és tudtára adta a fülvezetőknak, hogy a sín meg van szakítva. A vészfék megtudására a mozdonyvezető megállította a vonatot. Az expressvont emiatt másfélórás késéssel jutott csak Be Subotícára.

Elveszett egy arany cigarettatárcsa csütörtökön délután Páiscson. A tárcsát senki meg ne vette. A helyesletes megtalálós 10.000 korona jutalmalban részesül.

Nagy jóvőzés Szlavóniában. Onjekről jelentik: A szlavóniai Partina község határán és környékén nagy vihar vonult keresztül, amelynek folyamán hatalmas jégcső is esett. A jégcső a még lábon álló gabona, valamint a kukorica és egyéb termények között óriási pusztítást végzett. Körülbelül 180 holdra rög az a terület, amelyen a termés teljesen hiányzik. Az anyagi kár több száz ezer koronára tehető. A vármegyei társadalom körében gyűjtési akciók kezdtek az élelmi csapás által sújtott vidék lakosságának felszerelésére.

Új cári trónkövetelő. Párisból jelentik: Cirill orosz nagyherceg a "Tempo"-ban kijelenti, hogy igényt tart az íresen álló cári trónra.

Incidens az olasz kamarában. Rómából jelentik: A kamara ülésén a kommunista Refossi kijelentette, hogy a tömegeknek is fogvaerrel kell védekezniük, mire a fascisták nem akarták megengedni, hogy folytassa beszédét. Giunta képviselő azzal felelgette, hogy ha Refossi tovább beszél, le fogja lőni. Az elnök felfüggesztette az ülést és kiűrtette a karszátok.

Munkanélküliség tüntetése Bácska. Bácsból jelentik: Szerdán délelőtt a munkanélküli főmunkások segélyének kifizetése alkalmából a segélyek esekélye volta miatt tüntesekre került a sor. Mintegy 400 tüntető a parlament elé vonult s deputációt küldött a népjóléti miniszterhöz. Rendezetetés sehol sem történt.

Az időjárás. A Meteorológiai Intézet jelenti: Dél és északnyugati fagy jelnyomás között Dánia fölé depresszió van. A légnyomás nyugat felől emelkedik. Dél-Európa kivételével lecsapodás mindenfelé — főleg Francia- és Németországban — volt. A szél Közép-Európában megegyelőnkül, Jugo-szláviában derült, igen meleg idő volt Jólás: Nyugati széllel és hősiyedéssel tulajdonán száraz idő várható.

Csalás a rendőrség nevében. Ilyen címen írt cikkünkre ma a következő nyilatkozatot kaptuk: „Első subotičai éjjeli őrszolgálat-magánvállalat (Prvo Subotičko privatno poduzete noćnih stražara biro) cég alatt egy éjjeli őrszolgálatot teljesítő és magánnyomozó vállalat létesítésére a subotičai rendőrkapitányság, mint első fokú parhatóságok Register E. broj 11. Broj 10387/kap. protok. 1922.) sz. alatt iparigazolványt nyert, amelynek alapján vállalatunk megkezdte az értekezlettel azzal kereset fel, hogy kért a pórtörvények és a felajánlott szolgáltatásokat tőzsde szerinti díjakat kért s címen egyesítették 5—25 dinárt vált fel, amely összegek ellenében a fokozott éjjeli őrszolgálatot 1. hó 1-je óta teljesítjük s. Az értekezlet a fenti összeget minden kényszer vagy megfélemlítés nélkül önként, a szét térszámokból fizették.

Hitszónoklat a zsinagógában. Pénteken folyó hó 11-én az esti istentisztelet alkalmával dr. Gerzón József tartja hitszónoklatát, melyre a hitközség tagjai ezennel meghívomak. Az előírásos. 1652

A Subotičai Kereskedelmi Egyesület pénteken folyó hó 11-én a n. órák körül tartja meg a választmányi gyűlést.

Nagy választásokban nyújt praktikus és hasznos felvilágosításokat a polgárság minden rétege részére, ami háza biztosított mezejéket: Croatia Zagrebben főigazgatók Subotica, melyet erőteljes ámbazása és évtizedeken keresztül kiépített szolgálatáért mint legjobban ajánljunk. Kérlek díjazását. 5570

Dr. Kosztolányi Árpád orvos rendelés Wilsonova-utca 34. szám alatt (a polgárszék mellett) cseszámó- és gyermekbetegségeket délután 8—10-ig, bér- és nem-betegségeket délután 14-16-ig fel 3-ig és fel 7-11 fel 3-ig.

Értesítjük a üzletelőknek, hogy a Rajkó és Lederer-cég megszűntével uttirodánk változatlanul tovább működik. J. Hanau Beograd novisadi főléja, ügynökké, bizományi iroda t. bel. cég alatt. Novisad, Kralja Aleksander-utca 7. Telefon 397. 5567

Dr. Vécsei Jenő orvosi rendelője némi betegnek részére. Rendel délelőtt 7—9-ig. Délután 2-től 10-ig és 5—7-ig. Lakás: Cyrill-metoda-utca 12. I. emelet, Vojnich Piroksa-tér háza.

Dr. Farago Géza orvos házatérvezést és rendelést megkezdte. 5516

Legszívesebben és legfeljebb emelhet az estét a "Salome Bár"-ban. Kiváló műsor, legújabb attrakciók, opera és legjobb komikus jelenetek. Másor után a híres "Sketch"-egyfelvonásos előadás, amelyben mint főszereplők Barotov, Novszki és a moszkvai operet-színház elismert primadonnája: Adrijanova, játszanak. A műsor szigorúan családileg jelleget. Jó szellemű kellemes hávosságot szolgáltat. Az étl-és ital-árak mérsékelték, a kiszolgálás gyors és szolid. Másor után modern szelő és csoportos parkettánok zongora és Markovics Jancsi zenekara mellett. Az igazgatóság. 4643

Roth Olga kozmetikai intézetében Kr. Alexandrova-utca 21. szám alatt, az Angol-Magyar Bank palotájában, felemeleten, modern szépségápolás, arborhámleaszítás, alkalmas hajszálak, pattanások, szemölcsök, szeplők, májfoltok végleges eltávolítása. Kapthatók saját készítményű, kiváló hatású kenőcsök, pudrok, gyögyzappanok, arcfehéritő és szappanok stb. 2504

TŐZSDE

Novisadi terménytőzsde, augusztus 10. Tartott árak mellett közönes forgalom fellődött ki buzában, árpadban, tengeriben és lisztben. A kínálat erősbödött, aminek az oka a pénzühiány, ami miatt a gazdák kénytelenek terményeik egy részét piacra vinni. Kötések történek: buza, ab Bácska 1888—1915, ab Bánát 1860—1890 korona között. Zariatorka a kínálat ab Bácska 1900, kereslet 1860. Az árak nagyon eltértek, amit a vidéki kismalmok vásárlásaival hoznak összefüggésbe. Arpa ab Bánát, 64 kg-os, 1500. Tengeri szitén igen szilárd. Ab Bácska 1450. Sísak parittás 1580. Ezzel az árak elérték a februári nyóvt. Kisebb tétel 0-45 lisztet 2650 koronáért adtak el, szálkál együtt, 6-os lisztet, zsák nélkül, 2200 koronáért.

Bengréd, augusztus 10. London 374, Páris 680, Gent 1600, Milánó 883, Prága 208, Berlin 1045, Bécs 0.16, Szófia 51.10, Valuták: Márka 14.
Zürich, augusztus 10. Zariat, Berlin 401, Newyork 526.25, London 23.43, Páris 4185, Milánó 23.80, Prága 1300, Budapest 0.25, Zagreb 157.50, Varsó 0.075, Bécs 0.01, osztrák bélyegzett 0.0125.
Budapest, augusztus 10. Magánforgalom: Márka 168—167, szokol 3750—3625, Jollár 1443—1460, dinár 1730—1760, lei 1294—1300.

Özv. Elmer Ádámot megtört szívvel jelenti a maga és gyermekei: **Kató és Ádám** nevében, hogy forrón szeretteti fia, illetve testvér

ELMER BOLDIZSÁR
műegyetemi haligató

21 éves korában, augusztus 10-én, rövid szenvedés után elhunyt.
Temetése augusztus 11-én, pénteken délután 5 és fél órakor megy végbe a Frankopanska (Magyar)-utca 17-ik számú gyászházban.
Subotica, 1922. augusztus 10-én.

Férfi és női ruhákat 100 év óta **fest és tisztít**

Husvéth István
kelmefestés és vegytisztítás gyára Szombor, kölfestés gyáratól híresen mintát és ajánlatot

WESSEL **WESMÖN**
Decseinyomom
Fémbélyegzők
Kérlek
áriapén

„SALVATOR“ viz kapható FARKAS J. cégnél Subotica

NYILTÉR.

SECERNA FABRIKA BAČKA D. D. NOVIVRBAS

Értesítjük ügyfeleinket, hogy
Seidner Adolf úr

szólgálatunkból kilépett, ennek folytán a mi nevünkben ügyletek kötésére feljogosítva nincs s mi az általa kötött ügyletekért szavatossággal nem tartozunk.

Secerna Fabrika Bačka d. d. Noviurbas.

5641

Bélaercvái hegyibor és pálinka nagybani eladása
FOKTER GYÖRGY SUBOTICA
ZRINJSKI TRG 2.

Több vagon bor beérkezett, melyekből Vöröset, Búzavért, Sillert, fehérbor, Ezerjót 4 dinárért (16 korona) eladok, azonkívül négyéves Rizling, Traminer, Zinfandil stb. pálinkát pedig 40-20% sajtó földemből eladok a legolcsóbb napi árak mellett a t. szálföldösök és vendéglős uraknak. Veszek használt teljesen felszerelt borszivatyu, pálinkakazán és hordókat 50-800 literig.

„PRIMARIUS“ PADLÓLAJ LEGJOBB AVILÁGON

Szagtalan, pormentesít, fertőtlenít, minden lakásban nélkülözhetetlen. Községségletből legkisebb mennyiségben is kapható „Primarius“ vegyszeti gyár

SUBOTICA Telefon 8-85.

Asztalosmesterek és gyárosok figyelmébe!!!

Minden mennyiségű BLINDFURNIERT szállíthatok azonnal kisebb vagy nagyobb mennyiségben 3 és 2 m/m vastagságban 100-105, 105-135, 130-55 és 165-55 centiméter méretben, avagy a feladandó méretek szerint. Ajánlatot szolgat

SPITZER HERMAN SOMBOR
Florianaova ul. 3. — Telefon 229. sz.

A LEGJOBB TÖKEBEFEKTETÉS: „BOGAČKA-SLATINA“ (Sloven a) földhelyen értéktelés miatt szép villa olcsón eladó.

Az első villa luto-ozva 2 lakással (3 és 4 szoba, konyha, étcsamra) s 6 padlással háromszögletű föld teret és gyönyörű kertet esztleg több földdel. A házban: villa busz utkai 5 nagy és 2 kis szobával, könyha, éjszaka, mosakonyha, 3 pinche-lyű és szép padlásokkal, 2 nagy tartásági erület (6, 10 és 12 akna), díszös és barokk, kőszoborral, mindenütt vízvezeték. Határoja háromszögletű föld újonnan népszerű szőlő, egyenyed föld erdő, 5 és 10 méter legelő és gyümölcsös. Valamennyi „Bogačka-Slatina“ részben lejárók Párlógóvót ad: Dr. Gregorčič Viktor orvos, Bogačka-Slatina.

Beogradska Ujedinjena Banka

Beogradi Egyesült Bank Beograd

TRODÁK saját palotákban Moszkva szálló.

TELEFON: 36, 472, 529.

Mindenemű bank és kereskedelmi ügylet Takarékhatétek kedvező feltételek mellett

Teljesít ki- és befizetéseket. Kiállít csekkeket, pénzbeváltás, tőzsdéi megbízások lebonyolítását.

Bécsi fiókja teljesít mindenemű bank-, kereskedelmi és szállítási megbízást.

5240

Utlevél vizumokat

güfföldi konzulátusoknál napi kiutóncjarrattal a legrövidebb idő alatt megszerzés, podgáysbiztosítások elvállal és utasoknak felvilágosítással szolgál

J. HANAU
cég igazgató osztálya Beograd
Čika Ljubina ulica 7.
Telefon 12-82.

Vojvodinai főügynökség: Novisadon Rajić és Läderer, Kralja Alexandra ul. 37. II. em.

Ügynökségek: Subotica Szmatana Lajos, Pašičeva u. 2. Tel. 131 és 75 szám.

Sombor: Gerner János, Kralja Alexandra ulica 5.

Zombolija: Szerelmi és Társa könyvkereskedés.

Vel.-Kikinda: Desser Zoltán Telefon 126.

Vel. Bečkerek: Banatska Trgovacka Agencija, Kralja Alexandra ul. 27. Telefon 32. Pančevo: Georg Viličković. Srpska ulica 7. Senta: Engel Arnold. Tel. 26. St. Bečej: Gombos Henrik. Vršac: Ernst Fuchs. Pašičeva trg 4. Sarajevo: Mayerberg Franjo Pašičeva ul. 32. Osijek: Stein Simon Kolodvorska ul. 24. Pélmonoštor: (Baranja) Lang Géza.

Tankönyvek

a közoktatási miniszter ur engedélyével ellátott iskolakönyvek kaphatók. Járjatek ingyen kiül: **LIPSITZ és LAMPEL** könyvkiadók Subotica.

Házasság

céljából megismerkedne 25 éves izraelita kereskedő, ki eddig tirs volt, oly leánnyal vagy özvegyvel aki fizet nyitáshoz hozománytal rendelkezik vagy saját üzete van. — Csakis teljes című levelekre válaszolok, „Kereskedő“ jellegre e lap kiadása. 5649

GÖZKAZÁN,

50-70 ma tüzfűléttel (Heizfläche) lehetőleg aprózén használattal teljes armatúrával új, esetleg használt de minden tekintetben használatképes

KERESTETIK.

Ajánlatok Mines & Industries of Jugoslavia Limited Golubovec, via Varazdin küldendők.

Augusztus első felében üzembe helyezzük teljesen újonnan felépített és modern gépekkel felszerelt

MALMUNKAT.

Foglalkozunk vám- és kereskedelmi ürléssel. Cserélünk gabonát minden mennyiségben prima lisztel. Veszünk a legmagasabb napi áron gabonát, tengerit árpát és minden terményt. Liszt, korpa, dara nagyban és kicsinyben. 5300

KRAUSZ GÁBOR ÉS FIA, HENGERMALMA
SAVA TEKELI-ULICA. TELEFON 1-86.

Keresse fel Suboticán saját érdekében Amerikához címzett vendégfönel. Igazán olcsó éllap áram mellett meggyőződött arról, hogy polgári könyhárom igénynek megfelelnek. Villásreggeli (zóna) 2 dinár. Pontos felszolgálás. Különféle hűdér italok. Kérthelyiség. Esténként elsőrendű tomburazsenekarszórakoztatású közbizságot. Tisztelettel **FUTOSEVIC M.** vendéglős. Pašičeva u. 11. Gőzfürdővel szemben. Ügyeljen a címre.

Trögépek
szábszerelt pontos JAVITASA. Irógép szállgató. Fényképezőgépek. ÖSSZES CIKKEK NYOLCVAN KIZFOLG. Irógép szállgató. **Bélyegzők** (kaphatók 20 ma árt). **Giönte-kések** kőszőrítők. **Eredeti Zeiss-szentépek** kerékak. **Maporhof A.** optikussal.

Nioletta Crème

az arcóbort tüdve teszi, megfolytat citávoit. Kapható kizárólag

Lackner Drogeriában
Subotica, Alexandrava ulica. — A Hotel Nationali. szemben

ZETA

gyógyszerészeti- és vegyi gyár r. t.
SOMBOR

Kökezből készült elsőrangú vegytisztító szénsav. A budapesti szénsavértékesítő r. t. gyártmánya. 10, 15, 20 kgr.-os tubusokban. Vízrontelárusítóknak kedvezmény. **KOSMETIKAI CIKKEK;** szárviz, kölniviz, fogkrém, Bay-rum, pouderek, Baby-crem stb. **HÁZTARTÁSI CIKKEK;** Sósorszesz, Zetol légyölöpgép, Zeta fémtisztító, gyémántpor. Galamb fehércepő tisztító stb.

LEVÉLVEZES

KINDERLIEBE, Tariós ál-
lás, Komoly szándék, Su-
botica, Berna, Veleiben sze-
rencia, Jüliére level van a
kiadóhivatalba.

FOGLALKOZÁS

MALOMASZTALOS, ki a
szerelessen önálló tártas-
ságot bír, állandó alkalm-
azást nyer Kólian Vinc-
és fia! Kelemen Anna Subo-
tica. 5378

Poplankészítést, valamint
régi naplankat átírást, vá-
llalja Csanyi Károlyné
naplankészítő Subotica,
Stankovićova ul. 19, 2049

GYAKORLÓTT névcs. írod-

KÖNYVELŐ német-hor-

EGY kiszolgáló leány, va-

GABONASZAKMÁBAN

HORVÁT és németben

SUBOTICÁN létesülő na-

ROVOS, rövid és divat-

TANONCNAK 1-2 közép

JOB házból való *hink és*

VÉTEL-ELADÁS

Gyógyszerlelt, modernül

MAGTÁR, rőré és gerend-

Apróhirdetések

Teljesen nem adnak hivatalos ígnyekben felvilágosítást.

ELADÓ két gyászkoszt, 1

ARGAMAN szőnyeg új

ELADÓ 8 HP klenc éves

MAGTÁR, rőré és gerend-

NEVEROLAJMOTOR 14-

ELADÓ más vállalkozás

EGY Ösör Vincens féle

ELVESZETT Kocsis Jó-

Boros- és szirhordók

JOFORGALMU sültöde be-

PALICSON a főbejárthoz

Tyukszembalzsam a leg-

ALEKSANDROVA nélcán

MODERN butorozott k-

EGY szobát konyhat bu-

ÓRÁSK részére minden

EGY KÉTÁGYAS butoro-

GUMMIBÉLYEGZŐT bár-

EGY KÉTÁGYAS butoro-

STRANDFÜRDŐ PALICS
 Szombaton 1922. augusztus hó 12-én d. u. 5 órakor.
 HŐLGYEK URAK és GYERMEKEK
USZÓVERSENYE
 Jelentkezni szomb. délt 12 óráig a Strand-
 fűrdő igazgatóságánál.
ESTE INTIM TÁNCVIGALOM.
 Előrendű cigányzené! Előrendű konyha és pince!

MÉRLEGGYÁR

Sebestyén és Szenes
 Subotica, Senčanski-pút 23. Telefon 72.

Gyárt:
 tizedes, förtésmerleget és fahosszmerleket.
 Megrendelőre készíti mindenféle rendszári tizedes,
 tizedes és szálérhármerleget.

Vállal:
 mérlegjavításokat, beszállított mérleggel javítással hely-
 színter esztétik.

Azonnali szállításra ajánl:
 500 és 750 kg-os fényű és költségű fűtőmerleket
 erős kivitelben, 10, 15, 20 kg-os mértékűrel körítés
 mértékűvel, továbbá 1000 kg. hordóképesű szűzados
 sörös mérleget. 445

Szitaselyem
 valódi swicci „Dufour“-féle
 5-9. számig minden mennyiségben
 raktárról a legolcsóbban
 kapható 5329
Commercia d. d.-nél Subotica

Nőtlen könyvelő,
 aki a szerb-horvát és német nyelvet bírja, alkalmazást nyerhet. Csak előnyös árak kaphatók be ajánlatait. 5347

HERMANN és WEISS
 bor és pálinkagyártó kedvelő: OSJENK I.

Bankok és irodák figyelmébe!

Ha iradási-rezerveket olcsó árak beszerzési, vagy ne felejtse el megvárni a várakozáson levő most érkezett nagyváltású érmet, valamint Romington írógépek és felíróeszközök, sokszorosító készülékek (Edop, Opalograph és Schapiograph) masszák, tekercsben és ívben, tintatartók és írógépgarnitúrák, titelti könyvek (Napló, Szazza, Pen-tár, Főkönyv, Váltójelekről és Amerikai könyvek), valamint emlékkönyvek a levelezéslapok (ésinos vászon és bőrkötésben), levélpapírok (teljes dobozokban), az összes bel- és külföldi szep-rodalmi könyvkiadományok, ügyes írók és vasművek lap-haték!

A. MAMUZSICS
 könyv- és papíráruházban Subotica, városi székben.

Nem okleveles gyógyszerészi keresek
 ki havonta 3-4 ízben hajlandó lenne
 1-2 napra kiségeteni. — Ajánlatok
 igények megjelölésével Róder Oszkár
 gyógyszerész Bačka—Topola címre
 kéremnek. 5609

Szerb, magyar, német vagy szerb-
német gyors- és gépiró illetve
gépiróról azonnali alkalmazást
nyerhet Kiss Pál és Társá-nál
Sombor. 5486

Vaskereskedőknek ajánl helyi üzomban készült
fűstesöveket, sajtolt könyököket
 a legjobb minőségben és a legolcsóbb áron,
GUBA JÓZSEF
 vas, szerszám és mezőgazdasági gépkereskedő
BÁCKA TOPOLA. 5353

„Rapid“ Konfektio Iparvállalat
 Fa tér 4. sz. Novisad Duna utca 8,
 SZÁLLÍT:
 Munkásöltönyöket, orvosi, irodai
 és borbélyköpenyeket, Munkás-fé-
 kérményt stb.
 Vállal konfektionálásra mindennemű nagyobb száll-
 lításra szánt munkákat. 5492

Értesítés.
 Ezton értesítjük a n. é. közönséget, hogy a
 helybeli piacon
ecset és kefeáru nagykereskedést
 nyitottunk
 indolnak szakszerű vezetés folytán szigorúan kifüggetlenségünk
 nek tartjuk állandó árak iktatóra tartani és emellett már előre
 is biztosítjuk a n. é. bevásárló közönséget — olcsó árú
 árakkal szűz kiszolgálással melegegységű kideremint
RADO és DEUTSCH
 ecset és kefeáru nagykereskedés NOVISAD, Futoska ul. 51.

Bácska szesz- és élesztőgyár Subotica
 szállít naponta
friss szeszélesztőt
 Telefon 875. 5295

Mérlegképes könyvelőnőt
 írodai gyakorlatlaltal felvesz helybeli vállalat,
 Ajánlatokat „perfekt“ jellegre a kiadóba kerünk.